

РАДА СУДДІВ УКРАЇНИ

01601, м. Київ, вул. Липська, 18/5, тел.: (044) 277-76-29, факс: (044) 277-76-30

03 листопада 2017 року

м. Київ

РІШЕННЯ

№ 68

Відповідно до пунктів 1 та 2 Основних принципів незалежності судових органів, схвалених резолюціями 40/32 та 40/146 Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада та 13 грудня 1985 року, незалежність судових органів гарантується державою та закріплюється у конституції або законах країни. Усі державні та інші установи зобов'язані шанувати незалежність судових органів та дотримуватися її. Судові органи вирішують передані їм справи безсторонньо, на основі фактів та відповідно до закону, без будь-яких обмежень, неправомірного впливу, спонукань, тиску, погроз або прямого чи непрямого втручання з будь-якого боку і хоч би з яких причин.

Рекомендація CM/Rec (2010) 12 Комітету Міністрів Ради Європи від 17 листопада 2010 року щодо незалежності, ефективності та обов'язків суддів містить положення про те, що виконавча та законодавча влада повинні гарантувати незалежність суддів і утримуватися від дій, які можуть підірвати незалежність судової влади або довіру суспільства до неї.

Як зазначено у статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, метою забезпечення незалежності судової влади є гарантування кожній особі основоположного права на розгляд справи справедливим судом лише на законній підставі та без будь-якого стороннього впливу.

Реалізація зазначених правових гарантій здійснення правосуддя є необхідною передумовою належного виконання судом своїх конституційних функцій із забезпечення дії принципу верховенства права, захисту прав і свобод людини та громадянина, утвердження і забезпечення яких є головним обов'язком держави (статті 3, 8, 55 Конституції України).

Вказані положення міжнародно-правових актів та Конституції було порушено за наступних обставин.

На адресу Ради суддів України надходить інформація із судів щодо випадків вилучення органами досудового розслідування судових справ (частини

матеріалів цих справ або їх копій), які перебувають (перебували) у провадженні суду – 2 цивільні справи, а також щодо проведення в приміщеннях судів обшуків.

При цьому, за наданою інформацією в.о. голови Апеляційного суду Чернівецької області в приміщенні службового кабінету голови Кіцманського районного суду Чернівецької області Мізюка В.М. детективами Національного антикорупційного бюро України та працівниками Служби безпеки України було проведено обшук з метою відшукати і вилучити грошові кошти, які були предметом неправомірної вигоди, проте за результатами обшуку таких знайдено не було.

Головою Ленінського районного суду м. Полтави повідомлено про те, що 31 серпня 2017 року в приміщенні вказаного суду проведено обшук та затримано суддю Кононенка С.Д. за підозрою у вчиненні злочину, передбаченого ст. 368 ч. 3 Кримінального кодексу України.

Суддя Троїцького районного суду Луганської області Кривоклякіна Н.В. звернулася із повідомленням про втручання в її діяльність, зазначивши обставини, за яких в її робочому кабінеті старший детектив НАБУ Марчук Р.В. та прокурор Спеціалізованої антикорупційної прокуратури ГПУ Олефір Ю.О. за участю інших осіб на підставі ухвали слідчого судді Солом'янського районного суду м. Києва від 27.06.2017 року провели обшук та вилучили матеріали цивільної справи № 433/916/17 за позовом Тимченко В.А. до Філатова В.Е., Філатової Г.А., а в подальшому її (суддю) було затримано і доставлено до тимчасового слідчого ізолятора м. Києва.

Голова Ірпінського міського суду Київської області звернувся до Ради суддів України з повідомленням про те, що прокуратурою Київської області не виконується ухвала Апеляційного суду міста Києва від 20 березня 2017 року та не повертається для розгляду справа № 367/4187/14-ц, не зважаючи на те, що ухвала слідчого судді Печерського районного суду від 15.08.2016 року, на підставі якої була вилучена вказана справа, скасована апеляційним судом. Зазначаючи на вказані обставини щодо скасування ухвали слідчого судді та необхідності повернути матеріали цивільної справи до суду, суддя Ірпінського міського суду Київської області звернувся до прокурора Київської області Чебісова Д.О. із відповідним листом, проте матеріали вказаної справи так і не були повернуті до суду.

Раніше у рішеннях Ради суддів України, відповідно до Конституції України та Законів України порушенням принципів самостійності судів та незалежності суддів слід вважати, зокрема, витребування від судді пояснень з питань, які підлягають чи були предметом обговорення у нарадчій кімнаті або спроби розкриття таємниці постановлення рішення в інший спосіб, витребування чи вилучення судових справ, розгляд яких не завершено, а також отримання матеріалів судових справ (копій документів, які містяться у справі, виписок з неї тощо) з порушенням встановленого законом порядку (неповноважним суб'єктом, без належного документального оформлення тощо).

Відповідно до пункту 4 постанови Пленуму Верховного Суду України від 13 червня 2007 року № 8 суддя не зобов'язаний давати будь-які пояснення щодо розглянутих справ або справ, які знаходяться в його провадженні, а також надавати їх будь-кому для ознайомлення, крім випадків і порядку, передбачених

законом.

Порушенням принципів самостійності судів та незалежності суддів слід визнавати, зокрема, витребування від судді пояснень з питань, які підлягають чи були предметом обговорення у нарадчій кімнаті або спроби розкриття таємниці постановлення рішення в інший спосіб, витребування чи вилучення судових справ, розгляд яких не завершено, а також отримання матеріалів судових справ (копій документів, які містяться у справі, виписок з неї тощо) з порушенням встановленого законом порядку (неповноважним суб'єктом, без належного документального оформлення тощо).

Вилучення матеріалів судових справ, які перебувають у провадженні суду будь-якої юрисдикції, органами досудового розслідування не ґрунтується на кримінальному процесуальному законі та може бути передумовою грубого порушення прав учасників такого судового провадження. Саме тому виїмка матеріалів судової справи або їх окремих частин є винятковою процесуальною дією, яка може бути здійснена лише у тому випадку, якщо потреби досудового розслідування виправдовують такий ступінь втручання у права і свободи особи.

Також з огляду на те, що незалежність суддів є складовою права на справедливий суд, потрібно враховувати, що не може бути виправданим потребами досудового розслідування застосування заходів забезпечення кримінального провадження, зокрема тимчасовий доступ до речей і документів, а також отримання матеріалів судових справ (копій документів, які містяться у справі, тощо) щодо справ, які перебувають у провадженні судді, або справ, розгляд яких не є завершеним (рішення у справі не набрало законної сили; справа переглядається в апеляційному чи касаційному порядку, за нововиявленими обставинами; не вичерпані всі процесуальні можливості оскарження судових рішень).

У разі звернення слідчого за погодженням з прокурором чи прокурора із клопотанням про надання тимчасового доступу до матеріалів справи відповідної судової юрисдикції слідчий суддя вправі надати тимчасовий доступ лише для ознайомлення з матеріалами справи, виготовлення їх копії, виписки. Вилучення матеріалів судових справ не допускається. При цьому, у виняткових випадках для проведення судових експертиз із матеріалів судових справ можуть вилучатися лише оригінали документів, які існують в одному екземплярі або якщо отримати інший екземпляр неможливо, з одночасною заміною вилученого документа його копією.

Зазначені підходи щодо вилучення судових справ застосовуються і під час проведення обшуків. При цьому, щодо вирішення питання надання дозволу на обшук, то такий не може бути наданий слідчим суддею, якщо клопотання про обшук не відповідає встановленим у частині третій статті 234 КПК вимогам. Згідно із зазначеною нормою клопотання про обшук повинно містити відомості про: 1) найменування кримінального провадження та його реєстраційний номер; 2) короткий виклад обставин кримінального правопорушення, у зв'язку з розслідуванням якого подається клопотання; 3) правову кваліфікацію кримінального правопорушення із зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність; 4) підстави для обшуку; 5) житло чи інше володіння особи або частину житла чи іншого володіння особи, де

планується проведення обшуку; 6) особу, якій належить житло чи інше володіння, та особу, у фактичному володінні якої воно знаходиться; 7) речі, документи або осіб, яких планується відшукати.

Крім того, у Рішенні Ради суддів України від 08.06.2017 року № 34 зазначено, що подання учасником будь-якого судового провадження заяви про внесення в Єдиний реєстр досудових розслідувань відомостей про скоєння суддею кримінального правопорушення до закінчення судового розгляду справи має ознаки впливу на суд, що передбачає кримінальну відповідальність за статтею 376 КК України.

Заслухавши та обговоривши інформацію члена Ради суддів України Наставного В.В. про випадки вилучення органами досудового розслідування судових справ, які перебувають (перебували) у провадженні суду, відповідно до статті 133 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», Положення про Раду суддів України, **Рада суддів України**

вирішила:

1. Інформацію члена Ради суддів України Наставного В.В. взяти до відома.

2. Вважати незмінною позицію Ради суддів України щодо вилучення матеріалів судових справ і недопущення працівниками правоохоронних органів посягання на незалежність органів судової влади та перевищення ними своїх повноважень, висловлену у рішеннях Ради суддів України від 04 лютого 2016 року № 12 та від 04 листопада 2016 року № 73.

3. Зазначити, що при вилученні матеріалів судових справ, що перебувають у провадженні суду та розгляд яких не завершено, при проведенні слідчих дій на досудовому розслідуванні кримінальних проваджень продовжуються вчинятися дії, які посягають на незалежність органів судової влади і тим самим унеможливають забезпечення права на справедливий суд та мають ознаки впливу на суд, а також будуть перешкодою для здійснення правосуддя.

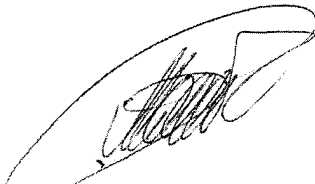
4. Голові Ради суддів України з зазначеною інформацією повторно звернутися до Генерального прокурора України для вжиття заходів щодо забезпечення гарантій незалежності суддів по вказаних фактах вилучення судових справ, про які поінформувати Раду суддів України.

5. Звернути увагу суддів на необхідність врахування особливого правового статусу матеріалів судової справи під час розгляду клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження і клопотань про проведення слідчих (розшукових) дій та встановлених порядку і підстав проведення обшуку приміщень судів та суддів, їх житла, дотримання про цьому усіх вимог Кримінального процесуального кодексу України та відповідних положень Конституції України.

6. Рекомендувати суддям судів України в разі вилучення оригіналів матеріалів судових справ, що перебувають у провадженні суду та розгляд яких не завершено, повідомляти про такі випадки Вищу раду правосуддя.

7. Надіслати це рішення до Вищої ради правосуддя.

**Заступник голови
Ради суддів України**

Б. Моніч

Стисла інформація щодо обшуків та вилучень у судах 2017 року

п/н	Номер і дата надходження	Короткий зміст	Підстава
1	9рс-2498/2017 9рс-214/17 від 06.07.2017	В межах кримінального провадження № 42016110000000370 від 15.07.2016 року слідчим прокуратури Київської області вилучено в Ірпінському міському суді Київської області матеріали провадження № 8/367/16/2016 по справі № 367/4187/14-ц та не повернуті протягом тривалого часу (близько 1 року) за наявності ухвали апеляційного суду, якою ухвалу слідчого судді, яка стала підставою для такого вилучення, скасовано	Ухвала слідчого судді Печерського районного суду м. Києва від 15.08.2016 року (скасована ухвалою Апел.суду. м. Києва від 20.03.2017)
2	9рс-2615/2017 від 28.08.2017	щодо вилучення, детективом НАБУ та ГПУ, матеріалів цивільної справи в Троїцькому районному суді Луганської області та затримання судді Кривоклякіної Н.В.	ухвала слідчого судді Солом'янського районного суду м. Києва
3	9рс-2629/2017 від 31.08.2017	щодо обшуку, детективом НАБУ та СБУ, голови Кіцманського районного суду Чернівецької області на предмет грошових коштів, що могли бути предметом неправомірної вигоди	ухвала Солом'янського районного суду м. Києва від 29.08.2017 року
4	9рс-2631/2017 від 01.09.2017	щодо обшуку в Ленінському районному суді м. Полтави та затримання судді Кононенка С.Д. за підозрою у вчиненні злочину, передбаченого ст. 368 ч. 3 КК України	-----